

Mat á umhverfisáhrifum framkvæmda

Innleiðing matsáætlana

Gæði og árangur

Hólmfríður Sigurðardóttir og Óli Halldórsson
Skipulagsstofnun og Þekkingarsetur Þingeyinga

Inngangur

- **Ný lög árið 2000:**
 - Matsáætlanir lögfestar
 - Breytingar á viðmiðum um matsskyldu – t.d. vegagerð
- **Væntingar:**
 - Fókus á atriði og upplýsingar sem skipta máli
 - Skerpa á umfjöllun um valkosti
 - Einfaldari málsmeðferð og minni tafir

Nauðsynlegar upplýsingar – Betra samráð – Aukin skilvirkni/Lægri kostnaður

- **Markmið verkefnisins:** Hvernig hefur til tekist?

Yfirlit erindis

1. Matsáætlanir

- Umfang
- Efnistöð og gæði
 - ✓ Framkvæmdalýsing/kostir
 - ✓ Kortlagning upplýsinga
 - ✓ Áætlun um samráð
- Ný gögn/nýjar rannsóknir
- Samráð og kynning

2. Tími/Kostnaður

- Vegna umfjöllunar Skst
- Vegna matsvinnu Vg og Lv

3. Niðurstöður

Umfang matsáætlana/matsskýrslna

Lengd í fjölda blaðsíðna - ekki viðaukar og fylgiskjöl

Matsáætlanir 2000-2005:

- Að meðaltali **20 blaðsíður**
 - Styst: 6 bls.
 - Lengst: 50 bls.

Matsskýrslur 2000 – 2005:

- Að meðaltali **90 blaðsíður**
 - Umfang að aukast - Frá árinu 2003 allar > 30 bls.

Efnistöð og gæði matsáætlana

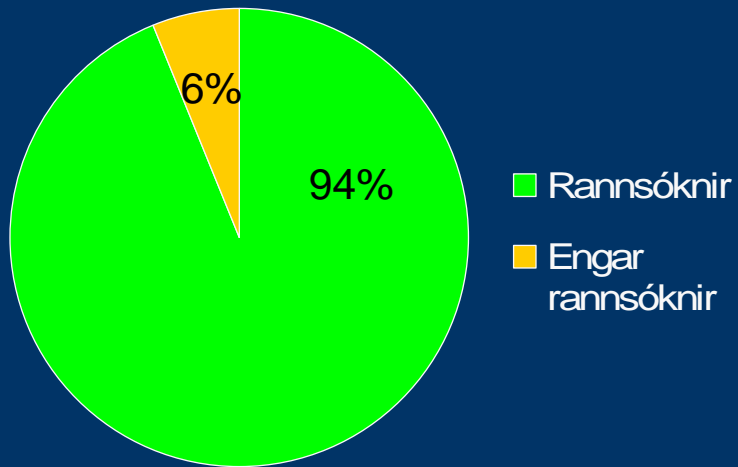
Einföld úttekt. Gefur ekki tilefni til víðtækra ályktana.

Þó má draga lærdóm af eftirfarandi:

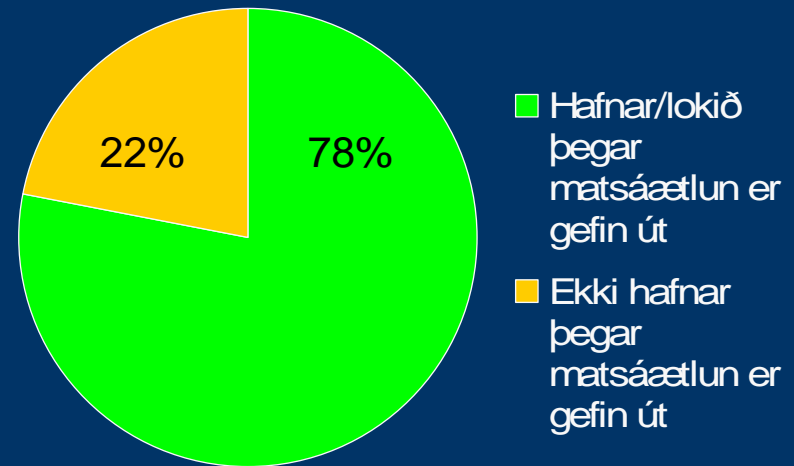
- Framkvæmdalýsing almennt fyrirferðarmikil
- Aðrir mikilvægir efnispættir fengu minni umfjöllun, s.s:
 - Framkvæmdakostir
 - Kortlagning upplýsinga sem skipta mestu máli
 - Kynning og samráð
- Merkjanleg afturpróun í hversu hnitmiðuð og skýr framsetning var í matsáætlunum.

Ný gögn/nýjar rannsóknir

A: Ný gögn/nýjar rannsóknir

B: Tímasetning rannsókna

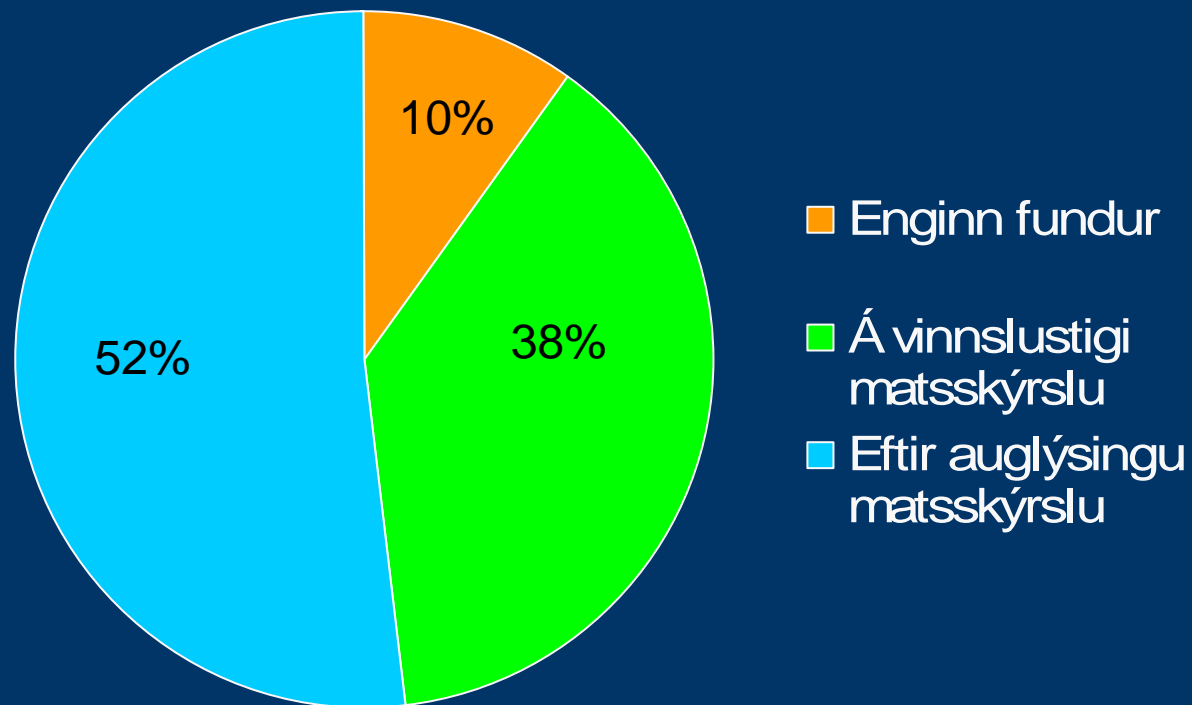

A: Skortur á grunnrannsóknum á náttúrufari og samfélagi

B: Matsáætlun virðist ekki vera nýtt til að skipuleggja matsvinnu

Kynningarfundir eða “opið hús”

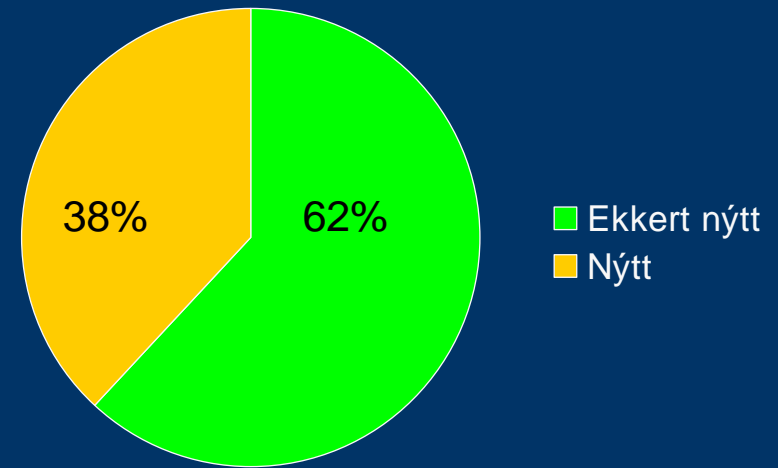
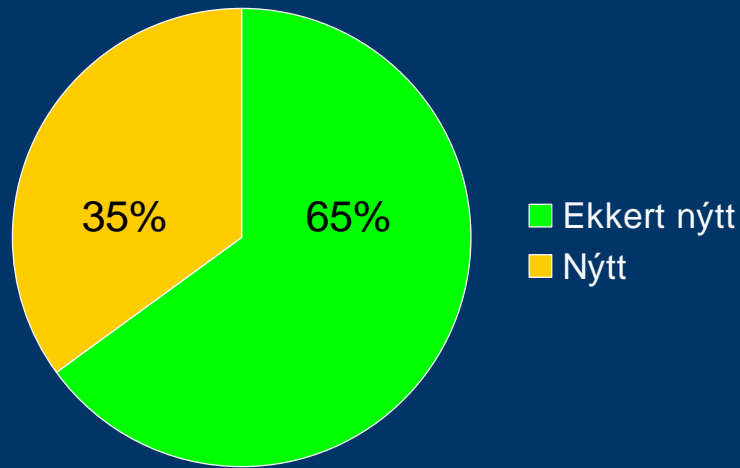
- **Matsáætlanir:** 10% tilvika. Annars á Netinu
- **Matsskýrslur:** 90 % tilvika

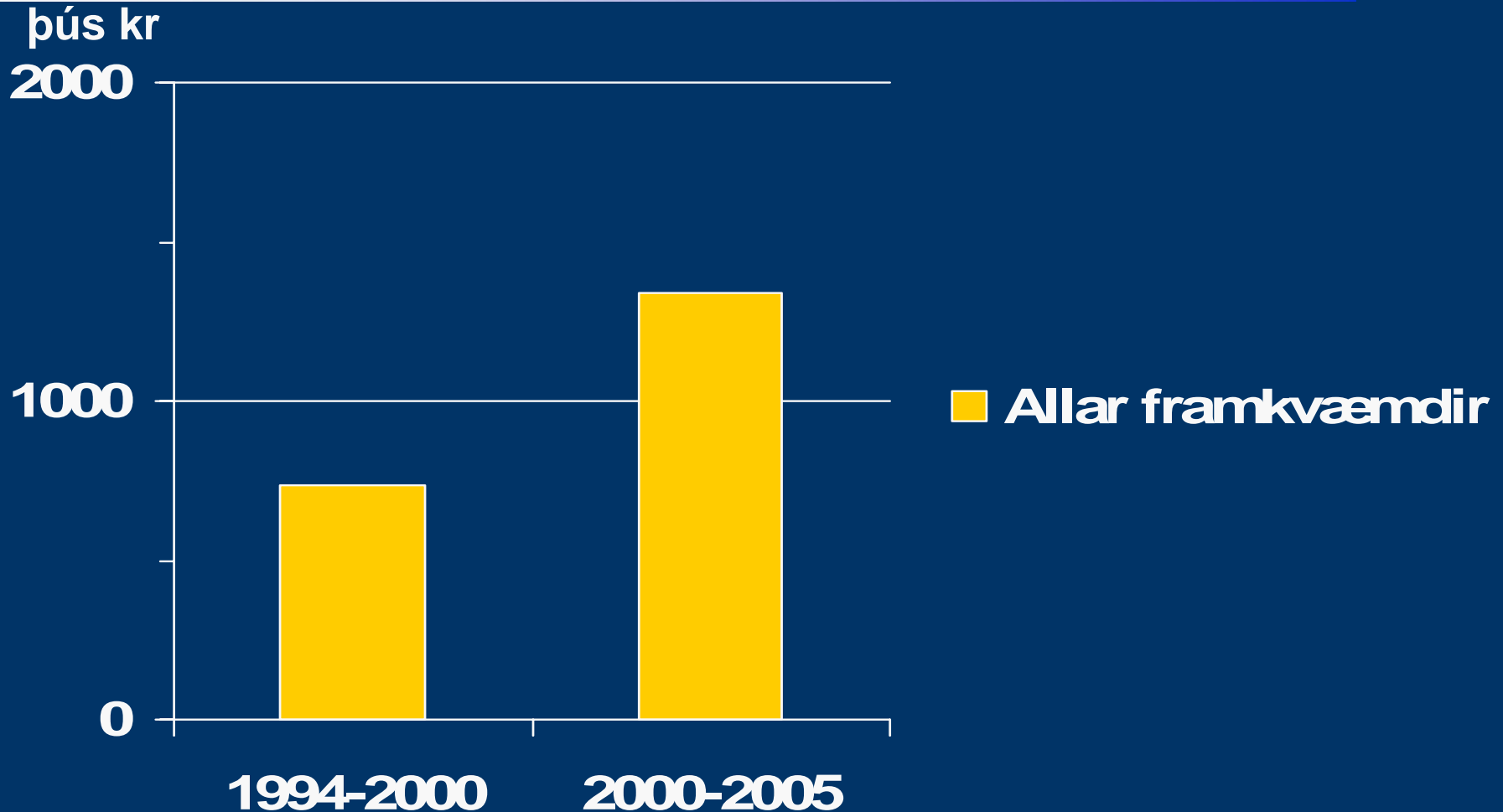
Nýjar kröfur/ábendingar í lok matsferlis

A: Almennir /félagasamtök

B: Leyfisveitendur/umsagnaraðilar

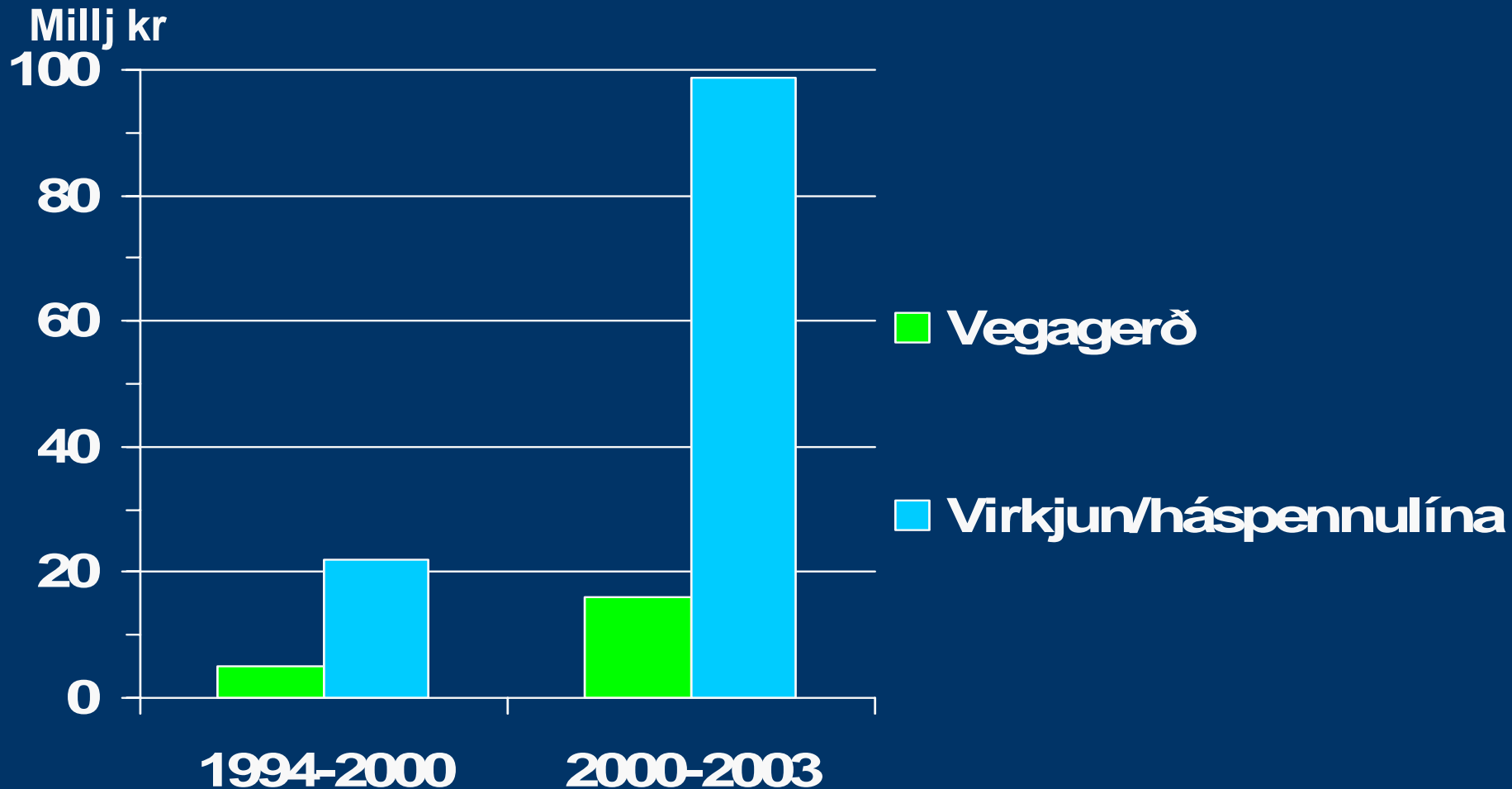

Kostnaður (meðaltal) Umfjöllun Skipulagsstofnunar

- Eftir lagabreytinguna árið 2000 tvöfaldast kostnaður að meðaltali við umfjöllun Skipulagsstofnunar vegna allra matsframkvæmda

Kostnaður (meðaltal) – Matsvinna í heild

- Kostnaður við matsvinnu Vegagerðarinnar og Landsvirkjunar hefur meira en tvöfaldast eftir lagabreytinguna árið 2000

Hlutfall matskostnaðar af framkvæmdakostnaði

- Matsvinna sem hlutfall af framkvæmdakostnaði:

	1994-2000	2000-2003
Vegagerðin	4,6%	0,9%
Landsvirkjun	1,2%	1,6%

- Umfjöllun Skst sem hlutfall af framkvæmdakostnaði:

Vegagerð	0,2%	0,03%
Landsvirkjun	0,01%	0,02%

Niðurstöður í hnotskurn

Vandinn?

- Framkvæmdalýsing of fyrirferðamikil í matsáætlunum
- Rannsóknir hafnar eða þeim lokið þegar matsáætlun er kynnt
- Of algengt að umsagnaraðilar eða almenningur komi með veigamiklar efnislegar athugasemdir seint í matsferlinu

Afleiðingarnar?

- Matsáætlanir ekki nógu hnitmiðaðar
- Matsáætlanir ekki að nýtast vel til að skilgreina gagnaöflun
- Matsáætlanir ná ekki að stilla “fókusinn” á aðalatriði (og frá aukaatriðum)
- Skilvirkni matsferlis batnar ekki og kostnaður lækkar ekki

Mögulegar úrbætur?

- Allir aðilar, þ. á m. framkvæmdaraðilar, sveitarstjórnir og aðrir umsagnaraðilar þurfa að taka matsáætlunarstigið alvarlega.
- Nýta matsáætlanir betur til þess að skilgreina rannsóknarpörf og gagnaöflun.
- **Með því eru líkur á að:**
 - skilvirkni aukist
 - fókus verði skarpari
 - kostnaður matsferlinsins lækki

